

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

Mgr. Monika Šindelková
Katedra českého jazyka a literatury
Univerzita Palackého v Olomouci

Vliv hub na člověka a živé organismy

- 1. úroveň:** základní škola; **ročník:** 6.
- 2. předmět:** český jazyk a literatura (mezipředmětový vztah – přírodopis)
- 3. časová dotace:** 2 vyučovací hodiny (90 minut)
- 4. cíle:**

Žák rozliší podle charakteristických rysů vybrané houby, zakreslí znaky do fotografie houby.

Žák vyhledá v odborném textu potřebné informace (scanning).

Žák objasní funkci přídavných jmen a parataktického vyjádření v odborném textu.

Žák popíše charakteristické znaky odborného textu a vytvoří jednoduchý odborný text s užitím parataxe.

Žák vnímá důležitost ochrany životního prostředí.

- 5. metody:** samostatná práce žáků, partnerská výuka, metody diskusní, vysvětlování, práce s textem, práce s obrazem
- 6. formy:** frontální výuka, práce ve dvojicích, skupinová práce, individuální práce
- 7. materiály:** pracovní list (text + tabulky), psací potřeby, papíry, počítač a projektor s plátnem
- 8. literatura:**

HAGARA, Ladislav a Vladimír ANTONÍN. *Velký atlas hub*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. ISBN 80-7360-334-9.

Průběh lekce

Evokace (aktivity před čtením)

Úkol č. 1: Učitel vede diskusi ve třídě, pokládá tyto otázky:

Chodíte na houby? Sbírá někdo ve vaší rodině houby?

Které houby sbíráte? Podle čeho se rozhodnete, zda houbu vezmete?

Jaká jsou rizika sběru hub?

Učitel zapíše rizika na tabuli, žáci diskutují, jak možná rizika eliminovat. Jednou z možností je práce s atlasem hub (s odborným textem, porozumění).

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

Uvědomění (aktivity během čtení)

Úkol č. 2: Učitel rozdá text, žáci si jej zběžně prohlédnou (přečtou – skimming). Než žáci začnou číst text podrobněji, učitel položí tyto otázky (žáci pracují individuálně, případně ve dvojici):

- 1) *Kde bychom takovýto text mohli najít?*
- 2) *Komu je určen?*
- 3) *Jaký je účel textu?*
- 4) *Jedná se o odborný text? Proč ano, proč ne?*

Možné řešení:

- 1) *Text bychom mohli najít v atlasu hub nebo v příručce pro houbaře.*
- 2) *Text je určen houbařům, případně komukoliv, kdo potřebuje určit danou houbu.*
- 3) *Účelem textu je popsat danou houbu, abychom ji v přírodě poznali.*
- 4) *Ano, jedná se o odborný text, protože se zde vyskytují termíny, dále složitá souvětí.*

Úkol č. 3: Žáci samostatně detailně přečtou text tichým čtením, následně je učitel rozdělí do dvojic a položí tyto otázky:

- 1) *Rozuměli jste textu?*
- 2) *Co vám případně bránilo v jeho porozumění?*
- 3) *Jsou v textu spíše krátké, nebo složité věty?*
- 4) *Proč se obtížně četl?*

Učitel vyzve několik žáků k odpovědi, případně se zeptá, jakými způsoby by bylo možné textu lépe porozumět.

Úkol č. 4: Následně učitel zadá tento úkol (žáci stále pracují ve dvojicích): *Abychom lépe porozuměli textu, musíme rozumět vztahům mezi slovy ve větách.* (V této chvíli učitel modeluje práci). *Z textu si vyberte jednu z podtržených vět a nakreslete vztahy mezi slovy.*

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

● **Muchomůrka drsná**

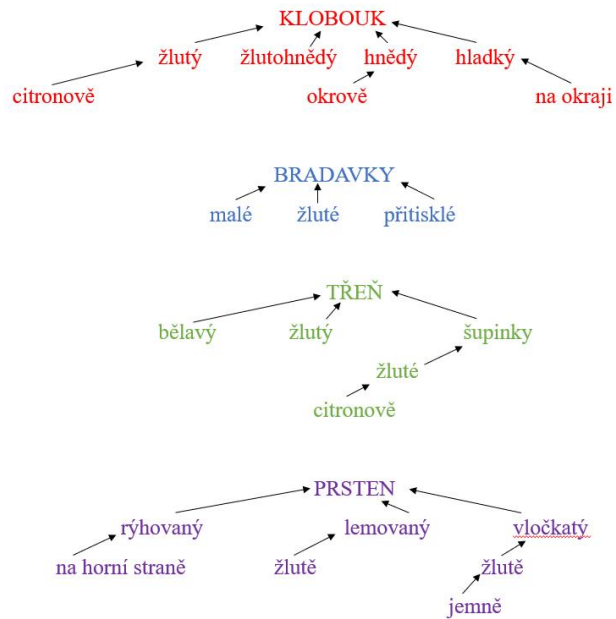
Amanita franchetii (Boud.) Fayod
Syn.: *Amanita aspera* (Pers.) Gray s. auct., non orig.

Jedovatá – Vyskyt: VIII.–X.

Podobná štíhlé muchomůrce růžovce, ale s citronově žlutým, žlutohnědým až okrově hnědým kloboukem, na okraji hladkým, s malými žlutými prstiskými bradavkami, s třením nejprve bělavým, pak žlutým, ozdobeným citronově žlutými šupinkami a s prstenem na horní straně rýhovaným, žlutě lemovaným a jemně žlutě vločkatým. Dužnina po poranění téměř nemění barvu, má nepřijemnou vůni a chuť. Roste vzácně, jednotlivě nebo ve skupinách, především v listnatých (pod duby, buky), vzácněji i v jehličnatých lesích.

Foto L. Hagara a J. Baier (detail)

HAGARA, Ladislav a Vladimír ANTONÍN. *Velký atlas hub*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. ISBN 80-7360-334-9.

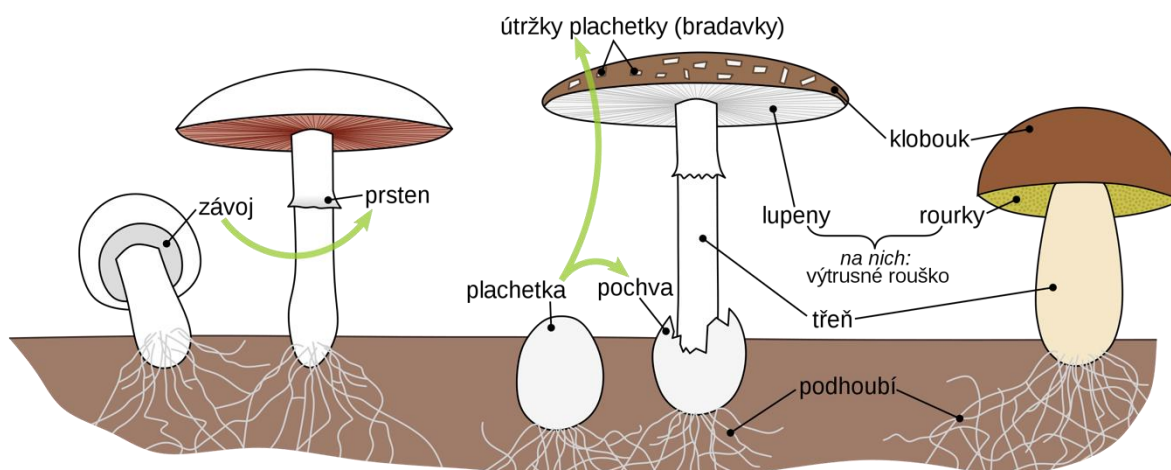
Žáci pracují ve skupinách (ideálně po čtyřech) se dvěma odbornými texty (jedlá a jedovatá houba) a vyplňují pracovní list (tabulku). Žáci dostanou dvě tabulky – do jedné budou zapisovat pouze jedlé houby, do druhé pouze jedovaté. Zároveň dostanou fotky hub, o kterých mají text, a vytvoří k nim popisky (aplikace poznatků z textu, na fotografii vyznačí a popíší daný znak).

JEDLÉ HOUBY					
HOUBA	KLOBOUK	PRSTENEC	TŘEŇ	LUPENY	STANOVIŠTĚ

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

JEDOVATÉ HOUBY					
HOUBA	KLOBOUK	PRSTENEC	TŘEŇ	LUPENY	STANOVIŠTĚ

Po ukončení skupinové práce jeden žák z každé skupiny prezentuje výsledek práce. Učitel promítne fotku s vepsanými znaky (slouží žákovi jako opora při prezentaci, stejně jako pracovní list). Ostatní žáci si zapisují znaky dané houby do pracovního listu. Po ukončení prezentací by měli mít žáci zapsáno šest jedlých a šest jedovatých hub.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Plodnice#/media/Soubor:Anatomie_bazidiokarpů.svg

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

Úkol č. 5: Žáci odpovídají na otázky a plní úkoly:

Podle čeho můžeme poznat, o kterou houbu se jedná?

Jak budeme postupovat, pokud houbu nedokážeme v lese určit?

Co budeme dělat, pokud najdeme jedovatou houbu?

Podtrhněte v textu (žáci pracují ve skupině) slovní spojení, podle kterých jste od sebe dvě houby rozlišili.

Četli jste text souvisle, nebo útržkovitě? Krátce zdůvodněte.

Úkol č. 6: Žáci pracují ve dvojici s jedním z textů ze skupinové práce (skupiny byly po čtyřech, jedna dvojice bude mít jedlou, druhá jedovatou houbu), učitel zadá tyto otázky:

Jaká je funkce textu?

Co podtržená slova označují?

Převážně kterým slovním druhem jsou podtržená slova?

Jakou mají podtržená slova v textu funkci? Proč je autor použil?

Po ukončení práce ve dvojicích učitel shrne, že se převážně jedná o přídavná jména, označují vlastnost dané houby a jejich funkcí je odlišit houbu od jiných hub.

Reflexe (aktivity po čtení)

Úkol č. 7: Žáci pracují ve dvojicích na tomto úkolu:

Upravte text tak, aby byl pro vaše spolužáky srozumitelnější. Musíte však zachovat znaky odborného textu.

Po napsání textu popište, v čem se váš text liší od toho původního.

Úkol č. 8: Učitel zadá tyto otázky a úkoly:

Shrňte hlavní znaky odborného textu.

Popište, čím si můžeme usnadnit čtení odborného textu.

Jakým způsobem jste pracovali s textem? Zdůvodněte.